

Hlučínské tradice a zvyky v literatuře – Velikonoce

V zahradě, na sadě

Radim Lokoč a kol.

Sdružení obcí Hlučínska 2015.

Úryvek z kapitoly, v níž se autoři věnují tradicím a zvykům na Hlučínsku z období Velikonoc.

Str. 61

...

Do této skupiny přímluv náleží i obyčeje, které se vykonávaly na Květnou neděli. Světily se *kocanky* (kočičky, vrbové větvičky) a *bahnišče*, což byly svazky asi metrových vrbových prutů na konci s chocholkou kočiček a zelených ratolestí. Ze svčených bahniščů se nařezaly menší kousky a svázaly se do křížků. Po přežehnání je hospodář po třech zastrkával do svých polí, zahrad a sadů s prosbou o dobrou úrodu. Pokládaly se také na okolníky vrat (sloupky), aby ochránily hospodářství.

Svčenými kočičkami se v domácnostech zdobily svaté obrázky a kříže. Několik větviček se dávalo za trámy pod střechem jako ochrana proti bleskům.

Ke Květné neděli se vázal také obyčej, že se nepeklo, aby se stromům nezapekly květy.

Že byla zahrada důležitým místem křesťanského rituálu, svědčí tradice, kdy se lidé chodili na Zelený čtvrtek modlit do zahrady a líbali zem na památku, že téhož dne večer našli apoštolové Krista klečícího v zahradě. Někde hospodáři nosili ke stromům pomlázku a třásli s nimi, v některých obcích se držel zvyk, kdy se pod stromy zakopávaly skořápky velikonočních vajec, aby stromy hojně plodily.

Ve stejný den se vařily zelené kopřivy se zelím na památku, že se pán Ježíš Kristus modlil v zahradě. Nebo také zelený hrách a do něj se přidával zelený kundrabek (Hořká 2002: 8–9).

Kopřivačka

25 dkg mladých vršků kopřiv, 1 l vody, 4 dkg rostlinného tuku, 4 dkg

hladké mouky, kousek cibule, mletý pepř, stroužek česneku, šálek

mléka, 1 žloutek, sůl, osmažená houska.

Obrané kopřivy povaříme v osolené vodě a scedíme. V tuku zpěníme nadrobno nakrájenou cibuli, zaprášíme moukou, osmahneme dorůžova, přidáme trošku pepře, zalijeme vývarem z kopřiv a dobře povaříme. Do hotové polévky přidáme rozemleté nebo jemně usekané kopřivy a česnek utřený se solí. Krátce povaříme, odstavíme a polévku vylepšíme žloutkem rozmíchaným v mléce, prohřejeme, ale už nevaříme. Do talířů rozdělíme housku a přelijeme horkou polévkou.

Na Bílou sobotu ráno probíhalo tzv. rozvazování stromů – stromy se třáslo, aby se probudily a byly úrodné. Po obřadech dávaly svobodné děvuchy do květináče myrtu, aby se do roka vdaly. Pánové šli na velikonoční pivo – Aleluja bír. Po příchodu z obřadů se otvíral plecovník, velký pecen chleba, v němž byly zapečené klobásy, uzené maso a špek.

O Velikonocích se vajíčka nejen zdobila – kraslice, ale používala se také k ochraně polí. Zahrabávala se např. do rohu polí nebo se dávala při orání před radlici a zaorávala se. Vajíčka se používala také při vyhánění dobytka na pastvu. Koulela se před nimi nebo na jejich hřbetech, aby je ochránila před nemocemi.

O Velikonočním pondělí chodívali v Ludgeřovicích do pole s Bohem. Tento obyčej byl popsán v Hlučínském kalendáři z roku 1902.